खानक त्रि॰ खन–ण्वुल् । खनके "व्याधान् शाकुनिकान् गोपान् कैवर्तान् मूलखानकान्" मनुः ।

खानि स्त्री खनिरेव पृषो॰वृद्धिः । स्वर्णाद्युत्पत्तिस्थाने आकरे हेमच॰ । वा ङीप् तत्रार्थे शब्दच॰ । [त्रिका॰ ।

खानिक न॰ खानेनं खननेन निर्वृत्तं ठञ् । कुड्यच्छेद्ये गर्त्ते

खानिल पु॰ खानं खननं शिल्पत्वेनास्त्यस्य वा॰ इलच् । सन्धिचौरे भित्तिभेदनेन चोरयितरि त्रिका॰ ।

खानिष्क पु॰दीप्ताग्नीनां सदा पथ्यः खानिष्कः कफहा गुरुः" सुश्रुतोक्ते मांसभेदे । [त्रिका॰ ।

खानोदक पु॰ खानाय भोजनाय उदकमत्र । नारिकेले

खापगा स्त्री खस्याकाशस्यापगा । गङ्गायाम् हेम॰ खधुनी खनदीप्रभृतयोऽप्यत्र ।

खार पु॰ खमवकाशमाधिक्येन अच्छति ऋ–अण् उप॰ स॰ । खारीपरिमाणे उज्ज्वल॰ ।

खारि(री) स्त्री खं मध्यावकाशमाराति आ+रा-क गौरा॰ङीष् वा ह्रस्वः। द्रोणषोडशात्मके धान्यादिमानभेदे । "पलञ्च कुडवः प्रस्थः आढको द्रोण एव च । धान्यमानेषु बोद्धव्याः क्रमशोऽमी चतुर्गुणाः। द्रोणैः षोडशभिः खारी विंशत्या कुम्भ उच्यते" हेमा॰ दा॰विष्णुध॰ । अर्द्धशब्दात् संख्यायाश्च परतोऽस्य समासे वा टच् । अर्द्धखारम् अर्द्धखारि। द्विखारं द्विखारि । अर्द्धखारेण क्रीतम् ठक् पूर्वपदस्य वा वृद्धिः । अ(आ)र्द्धखारिकम्। अध्यर्द्धशब्दात् संख्यायाश्च परतःखार्य्याः क्रीताद्यर्थे ईकन् । अध्यर्द्धखारीकं द्विखारीकम् । केवलाया अपि ईकन् तत्रार्थे खार्य्या क्रीतम् खारीकम् । [ह्रस्वश्च । खारीध्मायके ।

खारिन्धम त्रि॰ खारीं धमति ध्मा–खश् धमादेशः मुम्

खारिम्पच त्रि॰ खारीं तन्मितधान्यं पचति पच–खश् मुम् ह्रस्वश्च । खारीमितान्नपाचके ।

खारीक त्रि॰ खारीं खारीवापमर्हति ईकन् । खारीवाप योग्ये क्षेत्रे अमरः २खारीमितधान्यादिक्रीते च ।

खारीवाप त्रि॰खारी तन्मितधान्यम् उप्यतेऽत्र वप–आधारे घञ् । खारीमितधान्यवपनयोग्ये क्षेत्रादौ अमरः । खारीं वपति वप–कर्त्तरि अण् उप॰स॰ । खारीमितधान्यादिवापके त्रि॰ स्त्रियां टाप् सि॰कौ॰ । मुग्ध॰ मते षण् अतः स्त्रियाम् ईप् इति भेदः ।

खार्कार पु॰ गर्द्दभजातिशब्दे "खार्काररभसा मत्ताः पर्य्यधावन् वरूथशः" भाग॰ ३,१७,१२ तस्य तत्रार्थतामाह श्रीधरः ।

खार्बुजेय त्रि॰ खर्बुजस्येदम् वा॰ ढक् ।१खर्बुजसम्बन्धिनि । २रसालभेदे न॰ । "मधुरदधनि मध्ये शर्करां सन्नियोज्य शुचि विदलितखण्डं प्रक्षिपेत् खार्बुजेयम् । करविलुलितमैणैर्वासितं नाभिगन्धैर्जिगमिषुजठराग्निं स्थापयत्येव नूनम् । रसालं खर्बु(र्बू)जस्येदं विष्टम्भिरुचिकारकम् । हृद्यञ्च कफदं बल्यं पित्तघ्नं मूत्रकृत् सरम्" भावप्र॰ ।

खालत्य न॰खलतेर्भावः ष्यञ् । इन्द्रलुप्तरोगे "जरा खालत्यं पालित्यं शरीरमनुप्राविशन्" अथ॰ ११।८।१९ । पृषो॰ इमध्यताप्येके यथाह सुश्रुतः "रोमकूपानुगं पित्तं वातेन सह मूर्च्छितम् । प्रच्यावयति रोमाणि ततः श्लेष्मा सशोणितः । रुणद्धि रोमकूपांस्तु ततोऽन्वेषामसम्भवः । तदिन्द्रलुप्तं खालित्यं रुज्येति च विभाव्यते" ।

खिखिर पुंस्त्री खिङ्किर–पृषो॰ । (ख्याक्शेआली) शिवाभेदे त्रिका॰ । [शेआली) शिवाभेदे त्रिका॰ ।

खिङ्किर पु॰ खिमित्यव्यक्तं शब्दं किरति कॄ–क । (ख्याक्-

खिट भये भ्वा॰ पर॰ अक॰ सेट् । खेटति अखेटीत् । चिखेट । खेटकम् ।

खिद परितापे तुदा॰ पर॰अक॰अनिट् मुचादि । खिन्दति खिन्दतः । अखैत्सीत् चिखेद । खिन्नः ।

खिद दैन्ये दिवा॰ रुधा॰ च आत्म॰ अक॰ भीषायां सक॰ अनिट् । खिद्यते खिन्ते अखित्त चिखेद । खिन्नः । "स्वसुखनिरभिलाषः खिद्यते लोकहेतोः" शकु॰ । "हरिरित्यखिद्यत नितम्बिनीजनः" माघः । "खिन्ते तेष्वेव ये द्रव्यं दीयमानं न गृह्णति" कविरहस्यम् । "अखिन्दानस्य तेजसा" भट्टिः । "प्रहस्तश्चिखिदे न च" भट्टिः "खिदञ् ध्यौ दैन्यके" इत्येव वोपदेवे पाठः अतएव "रक्तं न्यष्ठीवदक्लाम्यदखिद्यद्वाजिकुञ्जरम्" भट्टिः

आ+प्रकर्षेण खेदने । "आखेदते प्रखिदते च नमः" यजु॰ १६।४६।"आखेदते प्रहर्षेण खेदयति पापिनः"वेददी॰। वेदे गणव्यत्यासः अन्तर्भूतण्यर्थता च ।

उद्+उत्पाटने । "प्रजापतिरात्मनोवपामुदखिदत्" श्रुतिः । "अथ वपामुत्खिदन्ति" शतब्रा॰ ३।८।२।५। "इमां वपामुत्खिदन्ति मध्यतः" ३।८।३।२। "वपामुत्खिदतीत्युत्खिद्य" ४।५।११।२। सर्व्वत्र गणव्यत्ययः ।

परि+समन्तात् खेदे । "कान्तावियोगपरिखेदितचित्तवृत्तिः । "परिखेदितविन्ध्यवीरुधः" भट्टिः। "लोकसंस्थानविज्ञान आत्मनः परिखिद्यतः" भाग॰ ३।९।२८।

सम्+सम्यक्तापे अक॰उत्पाटने सक॰। "यथा सुहृदः पशुहृ